הַלַּיְלָה. הַגָּהּ: וְאִם רוֹצֶה *לְהַקְדִּים וּלְקַבֵּל עָלָיו הַשַּׁבָּת *מִפְּלַג הַמִּנְחָה וְאֵילָךְ, (כה) הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ (טור (סי' רמז) ואגור (סי' שפב) בשם תוספות פרק תפלת השחר (מכתם מ. ד"ה דהכ עלי)). (וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן רס"ז (ס"ג)): ג * [ז]מִי שֶׁאֵינוֹ בָּקִי בְּשִׁעוּר זֶה, יַדְלִיק בְּעוֹד שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ (כו) בְּרֹאשׁ הָאִילָנוֹת, וְאִם הוּא (כז) יוֹם הַמְעֻנָּן, יַדְלִיק כְּשֶׁהַתַּרְנְגוֹלִין יוֹשְׁבִים עַל הַקּוֹרָה מִבְּעוֹד יוֹם. וְאִם הוּא בַּשָּׂדֶה שֶׁאֵין שָׁם תַּרְנְגוֹלִים, יַדְלִיק כְּשֶׁהָעוֹרְבִים יוֹשְׁבִים מִבְּעוֹד יוֹם: ד [ח]אַחַר (כח) עֲנִיַּת בָּרְכוּ אַף עַל פִּי (כט) שֶׁעֲדַיִן יוֹם הוּא, (ל) * אֵין [ט] (ז) מְעָרְבִין וְאֵין טוֹמְנִין מְשׁוּם דְּהוּא קָבְלַהּ לְשַׁבָּת עֲלַיְהוּ, [ט]וּלְדִידָן הָוֵי אֲמִירַת מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם (מ) הַשַּׁבָּת (לא) כַּעֲנִיַּת בָּרְכוּ לְדִידְהוּ:

ז שם ל"ה (ע"ב).
ח מָרְדְּכִי (פ"ב סי' רצ).
ט בַּיִת יוֹסֵף (ד"ה וכתב).

בְּאֵר הֵיטֵב

הוּא שְׁלֹשִׁים יוֹם, חֵלֶק י"ב מִשָּׁנָה. דִּרְכֵי מֹשֶׁה (אות א) בְּשֵׁם מַהַרַ"ם, וְכֵן כָּתַב הַפ"ח (ס"ב). עַיֵּן עוֹלַת תָּמִיד (סק"ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ט): ד (ו) מְעָרְבִין. אֲפִלּוּ לְדַבֵּר מִצְוָה. וְהוּא הַדִּין דְּאָסוּר לְפָנָם לַפָּרָחָץ אֲפִלּוּ לְהַזִּיעַ. בָּרְכוֹת דַּף (כ"ו) [כ"ז] (ע"ב). עַיֵּן בְּנָעֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י) וּבְתִשְׁובַת חֶכֶם צְבִי סִימָן י"א: (ז) הַשַּׁבָּת. וּבְמִדְרָשׁוֹת אֲלוּ אֵין נוֹהֲגִין לוֹמַר מִזְמוֹר, וְלָכֵן עֲנִיַּת בָּרְכוּ הָוֵי קַבָּלַת שַׁבָּת. דִּרְכֵי מֹשֶׁה (אות ב), וְכֵן כָּתוּב בְּסִימָן רס"ג סָעִיף י'. וְעַתָּה נוֹהֲגִין לוֹמַר מִזְמוֹר וַאֲפִלּוּ הָכִי אֵין מְקַבְּלִין שַׁבָּת וְעוֹשִׂין כָּל מְלָאכוֹת עַד בָּרְכוּ, דְּמַעֲקָרָא הָכִי קִבְּלוּ עֲלַיְיהוּ. ב"ח (סי' רנו ס"א, ע"ש), מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ד [ז] מְעָרְבִין. עַיֵּן בְּאֵר הַיֵּטֵב (סק"ז). וְעַיֵּן בְּשוּ"ת חֶכֶם צְבִי סִימָן י"א שֶׁכָּתַב שֶׁמִּכְּרַת הָאוֹסֵר מֵאַד שֶׁיִּהְיֶה חָמִיר תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת שֶׁהוּא מְקַבְּלוֹ בְּרָצוֹנוֹ וְאֵינוֹ אֶלָּא עֲשֵׂה בְּעַלְמָא, מִכֹּחַ הַשְׁמָטוֹת שֶׁהוּא סָפֵק אִסּוּר סְקִילָה כו'. וְעַיֵּן מַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"ה) שֶׁכָּתַב לְיַשֵּׁב זֶה וְהָאֲרִיךְ בְּעִנְיָן זֶה וְכָתַב דְּאִם קִבְּלוּ הַצִּבּוּר יֵשׁ לְהַחְמִיר כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף סָעִיף ד', אֲבָל אִם קִבְּלָהּ לְשַׁבָּת בְּיָחִיד יֵשׁ לְהָקֵל כִּסְבָרַת רַבֵּנוּ יוֹאֵל (הורד במרדכי פ"ב סי' רצ) וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הֶחֱכָם צְבִי דְּמִסְתַּמְיָא פּוֹסְקִים רִאשׁוֹנִים מִשְׁמַע כְּרַבֵּנוּ יוֹאֵל, וְכֵן נִרְאֶה דַּעַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לְקַמָּן סִימָן שצ"ג (ס"ב), וְאָפְשָׁר דְּגַם רַבֵּנוּ שִׂמְחָיָה (הורד במרדכי שם) דְּאוֹסֵר מוֹדֶה בְּיָחִיד, אַף דְּמַהֲטוּר (סי' שצג) מַשְׁמַע דְּאוֹסֵר אַף בְּיָחִיד עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּדִגּוּל מַרְכֶּבֶת דְּלִקַּמָּן שצ"ג מֵירֵי דְּאָמַר שֶׁמְּקַבֵּל תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת אִם כֵּן אֵינוֹ רַק עֲשֵׂה מְשׁוּם הָכִי יֵשׁ לְהָקֵל בְּשִׁבּוּשׁ, אַף עַל גַּב דְּהַפַּלוּגְתָּא שֶׁבְּמַרְדְּכַי עַל אַחַר עֲנִיַּת בָּרְכוּ, מִכָּל מָקוֹם הַמְחַבֵּר נִמְשַׁךְ אַחַר לְשׁוֹן הַשּׁוּר שָׁם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּאָן מֵירֵי אַחַר עֲנִיַּת בָּרְכוּ שֶׁמִּן הַסְּתָם מְקַבֵּל קֻדֻּשַּׁת שַׁבָּת מֵעַכְשָׁו מְשׁוּם הָכִי הִשְׁמִיט דַּעַת הַמְקַבֵּל עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְכָל דָּבָר מִשֶּׁיִּרְאוּ שְׁלֹשָׁה כּוֹכָבִים, וְעַיֵּן בְּבַאוּר הֲלָכָה (ד"ה קודם הלילה): (כה) הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ. וְנֶאֱסַר בַּעֲשִׂיַּת מְלָאכָה. אֲבָל אִם קִבֵּל עָלָיו הַשַּׁבָּת קֹדֶם פְּלַג הַמִּנְחָה אֵין בְּקַבָּלָתוֹ כְּלוּם. וּפְלַג הַמִּנְחָה נִקְרָא שָׁעָה וּרְבִיעַ קֹדֶם הָעֶרֶב. וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן רל"ג (ס"א) דְּהוּא שָׁעוֹת זְמַנִּיּוֹת דְּהַיְנוּ בֵּין שֶׁהַיּוֹם אָרֹךְ אוֹ קָצָר מִתְחַלֵּק לִשְׁנֵים עָשָׂר חֲלָקִים, וְחֵלֶק וּרְבִיעַ קֹדֶם הָעֶרֶב הוּא פְּלַג הַמִּנְחָה. גַּם כָּתַבְנוּ שָׁם (סק"ד) [א]דְּיֵשׁ דֵּעוֹת בֵּין הַפּוֹסְקִים אִם שָׁעָה וּרְבִיעַ הַזֹּו הוּא קֹדֶם הַשְּׁקִיעָה אוֹ קֹדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים, עַל כֵּן לְעִנְיָנֵנוּ בְּדִיעֲבַד אִם קִבֵּל עַל עַצְמוֹ לְשֵׁם תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת עַד שָׁעָה וּרְבִיעַ קֹדֶם הַשְּׁקִיעָה, יֵשׁ לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה: ג (כו) בְּרֹאשׁ הָאִילָנוֹת. אוֹ בְּרֹאשֵׁי הַגַּגּוֹת הַגְּבוֹהִים: (כז) יוֹם הַמְעֻנָּן וְכוּ'. וְהוּא הַדִּין כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מוֹרֶה שָׁעוֹת שֶׁהוֹלֵךְ בְּטוּב וְיוֹדֵעַ עַל יְדֵי זֶה אֵימָתַי הוּא זְמַן הַשְּׁקִיעָה, יָכוֹל לִסְמֹךְ עָלָיו [בְּרְכֵי יוֹסֵף בְּסִימָן של"א (סק"ח)]: ד (כח) עֲנִיַּת בָּרְכוּ. מִשּׁוּם דְּהוּא הַתְחָלַת תְּפִלַּת עַרְבִית שֶׁל שַׁבָּת לְכָךְ הַכֹּל פּוֹרְשִׁין אָז מִמְּלָאכָה וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן רס"ג סָעִיף י', דְּהוּא כְּמִי שֶׁקִּבֵּל עָלָיו קְדֻשַּׁת שַׁבָּת בְּפֵרוּשׁ וְאָסוּר אָז בְּכָל הַסְּיָגִים וְהַגְּדֵרִים שֶׁגָּדְרוּ חַזַ"ל לְשַׁבָּת (כט) כְּגוֹן לִכְנֹס לַמֶּרְחָץ לְהַזִּיעַ בְּעָלְמָא וְכָל שֶׁכֵּן בִּרְחִיצָה בְּחַמִּין (כג) וּכְהַאי גַּוְנָא בְּכָל הַשְּׁבוּתִין. וּבָא הַמְחַבֵּר לְהַשְׁמִיעֵנוּ דַּאֲפִלּוּ אוֹתָן דְּבָרִים שֶׁהֻתִּירוּ בֵּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת כְּגוֹן עֲרוּבֵי חֲצֵרוֹת וְהַטְמָנָה (כד) דְּהוּא בְּוַדַּאי לְצֹרֶךְ שַׁבָּת וְהוּא הַדִּין כָּל שְׁבוּת שֶׁהוּא לְצֹרֶךְ מִצְוָה אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּר כָּאן, וְהַטַּעַם (כה) דְּכֵיוָן דְּקִבֵּל עָלָיו שַׁבָּת בְּפֵרוּשׁ אַף שֶׁהוּא זְמַן הַרְבֵּה קֹדֶם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת חָמוּר מִבֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת בְּלִי קַבָּלָה. [וּלְפִי זֶה לֹא יְצַיֵּר הַהֻתִּירָא דְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת הַנִּ"ל לְעִנְיַן עֲרוּבֵי חֲצֵרוֹת וְהַטְמָנָה וּכְהַאי גַּוְנָא רַק אִם הוּא בְּמָקוֹם שָׁאֵין שָׁם צִבּוּר, דְּאִי לָאו הָכִי בְּוַדַּאי רֹב הַצִּבּוּר קִבְּלוּ כְּבָר שַׁבָּת בְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת וְהַטְמָנָה וּכְהַאי גַּוְנָא רַק אִם (ד"ה אין מערבין) בְּשָׁם הָרַבָּה אֲחֵרוֹנִים שֶׁכָּתְבוּ [ב]דְּדָוְקָא עַל יְדֵי בָּרְכוּ שֶׁהוּא קַבָּלַת שַׁבָּת שֶׁל צִבּוּר, אֲבָל אִם יָחִיד קִבֵּל עָלָיו שַׁבָּת מִבְּעוֹד יוֹם לֹא חָמִיר מִבֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְכֵן מַשְׁמַע מִמָּגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ז': (כט) שֶׁעֲדַיִן יוֹם הוּא. רְצוֹנוֹ לוֹמַר אֲפִלּוּ הוּא (מ) זְמַן הַרְבֵּה קֹדֶם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת (מ) כָּל שֶׁהוּא אַחַר פְּלַג הַמִּנְחָה: (ל) אֵין מְעָרְבִין. אֲפִלּוּ לְדָבָר מִצְוָה: (לא) כַּעֲנִיַּת בָּרְכוּ. דְּמִסְתַּמָּא כֵּיוָן שֶׁמְּזַכִּיר שַׁבָּת הָוֵי קַבָּלָה. וְכָתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק"ב יג), וְעַתָּה נוֹהֲגִין לוֹמַר מִזְמוֹר שִׁיר וְגוֹ' וַאֲפִלּוּ הָכִי עוֹשִׂין כָּל הַמְּלָאכוֹת עַד בָּרְכוּ [וְהַיְנוּ כְּשֶׁהַזְּמַן הוּא קֹדֶם בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת], וְהַטַּעַם מְשׁוּם דְּמַעֲקָרָא הָכִי קִבְּלוּ עֲלַיְיהוּ וְאֵין מִתְבַּטְּלִים בָּזֶה לְקַבָּלָה. [ג]וְכָל זֶה בִּזְמַן הַמָּגֵן אַבְרָהָם, אֲבָל בְּמָקוֹמוֹתֵינוּ הַמְנֻהָג כְּהַיּוֹם מֵיד שֶׁאוֹמְרִים מִזְמוֹר שִׁיר מְקַבְּלִין הַצִּבּוּר שַׁבָּת עֲלַיְיהוּ וְאָסוּר בְּכָל הַמְּלָאכוֹת אֲפִלּוּ עַדַיִן הַיּוֹם גָּדוֹל [וְפֵרוּשׁ מְגֻדָּל (ד"ה אין אומרת מתחיל איסור מלאכה ס"א)]. וְכָתַב בְּסֵפֶר דֶּרֶךְ חָכְמָה (נתיב ו אות ג) דְּהוּא הַדִּין בִּמְקוֹמוֹת שֶׁנּוֹהֲגִין לוֹמַר לָהּ דּוֹדִי וּמְסַיְּמִין בּוֹאִי כַלָּה הָוֵי קַבָּלַת שַׁבָּת מֵעִקָּר. וְעַיֵּן בְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק"ד יד):

בַּאוּר הֲלָכָה

עַל כָּל פָּנִים חֲצִי שָׁעָה [וְדָקְלוּל בּוֹ זְמַן בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וְתוֹסֶפֶת שַׁבָּת וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסִפְרוֹ חַיֵּי אָדָם (ח"ב כלל ה ס"א)] קֹדֶם הַזְּמַן שֶׁרְגִילוּת לְהִתְרָאוֹת הַכּוֹכָבִים בְּאוֹתוֹ מָקוֹם. וְכָל זֶה לְדַעַת רַבֵּנוּ חַיִּים, אֲבָל בְּבֵר כָּתַבְנוּ לְעֵיל (ד"ה מתחילת השקיעה) דְּלְדַעַת הַגְּאוֹנִים צָרִיךְ לִפְרֹשׁ מִמְּלָאכָה חֲצִי אַחַר שְׁקִיעָה דְּמַתְחִיל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת: * לְהַקְדִּים וְכוּ'. הַגָּהּ לְפִי מָה שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר לְקַמָּן בְּסִימָן תנ"ט סָעִיף ב' מוּכָח דְּסִבִירָא לֵיהּ דְּשִׁמּוּת עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת הַיּוֹם נֶחְשָׁב מֵעֲמוּד הַשַּׁחַר עַד צֵאת הַכּוֹכָבִים, וּפְלַג הַמִּנְחָה הוּא שָׁעָה וּרְבִיעַ קֹדֶם צֵאת הַכּוֹכָבִים, אִם כֵּן אֵין בֵּין דִּבְרֵי הָרַמַ"א לְהַקּוֹדֵם רַק חֵלֶק עֶשְׂרִים מִן הַשָּׁעָה, דְּאַרְבָּעָה מִילִין הֵם שָׁעָה וְחֻמָּשׁ לְפִי דַּעַת הַמְחַבֵּר שָׁם, וּמִפְּלַג הַמִּנְחָה עַד הַלַּיְלָה הוּא שָׁעָה וּרְבִיעַ, וְיָרֵדְּעִ דְּרְבִיעַ יַתֵּר הוּא עַל חֲמִישִׁית רַק בְּחֵלֶק עֶשְׂרִים. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּלִבּוּשׁ בְּסִימָן רס"ז (ס"ב) שֶׁהֵעִיר בְּכָל זֶה וְעַיֵּן שָׁם שֶׁדִּעְתּוֹ בְּאֶמֶת שֶׁפְּלַג הַמִּנְחָה הוּא שָׁעָה וּרְבִיעַ קֹדֶם הַשְּׁקִיעָה, וְעַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כה):

* מִפְּלַג וְכוּ'. עַיֵּן בְּפִרְאֵי מְגַדִּים (א"א סק"ט) שֶׁכָּתַב דְּמִי שֶׁמְּקַבֵּל שַׁבָּת בְּתוֹךְ הָאַרְבָּעָה מִילִין הוּא דְּאוֹרַיְתָא וּכַעֲשֵׂה תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת, וּמִן הַזְּמַן הַזֶּה עַד פְּלַג הַמִּנְחָה הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן:

ג * מִי שֶׁאֵינוֹ בָּקִי וְכוּ'. הוּא תַּלְמוּד עֲרוּךְ בְּשַׁבָּת ל"ה עַמּוּד ב'. וּלְפִי זֶה בְּזַמָּנֵנוּ דְּכַוַּדַּאי לֹא קִים לָן גַּם כֵּן בְּשִׁעוּרָא דְּרַבָּנָן, וּבִכְרָט בְּשַׁבָּת דְּהוּא מְסוּר לְכָל, בְּוַדַּאי הַחֵיּוּב עַל פִּי הַדִּין לְכַלְּתִי עֲלְמָא לְהַדְלִיק קֹדֶם הַשְּׁקִיעָה. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי זֶה בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ שֶׁל הַגְּרַ"ז שֶׁהִזְהִיר מְאֹד עַל הַדָּבָר עַיֵּן שָׁם (ס"ו בהג"ה). וְכָתַב שָׁם עוֹד דְּאִם יִהְיֶה אֵירָה אֹנֶס חַס וְשָׁלוֹם שֶׁלֹּא תּוּכַל לְמַהֵר לְהַדְלִיק עַד שְׁקִיעַת הַחַמָּה, אֲזַי תִּצְנַע לְאֵינוֹ יְהוּדִי לְהַדְלִיק נֵרוֹת שֶׁל שַׁבָּת וְהִיא תִּתְבָּרַךְ עֲלֵיהֶן הַבְּרָכָה, וְתָבוֹא עָלֶיהָ בְּרָכָה טוֹב וּתְקַבֵּל שָׂכָר עַל הַפְּרִישָׁה. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסִימָן רס"ג בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן כ"א

בְּשֵׁם הָאַחֲרוֹנִים שֶׁדַּעְתָּם דְּאֵין לְאִשָּׁה לְבָרֵךְ בְּזַמָּן שֶׁהָאִינוּ יְהוּדִי מְדַלִּיק:

ד * אֵין מְעָרְבִין. הֵיינוּ עֲרוּבֵי חֲצֵרוֹת כְּמוֹ שֶׁפֵּרַשְׁתִּי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק כח), וְכֵן מִפֹּרָשׁ בְּמָרְדְּכַי סוֹף פֶּרֶק בְּמֶה מְדַלְּיִקִין (סי' רצ) דְּהַדִּין הַזֶּה נוֹטֵעַ מִמֶּנּוּ [וּלְפָלָא עַל הַפְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יב) שֶׁרוֹצֶה לוֹמַר דְּהָכָא אֵירֵי הַמְחַבֵּר בְּצֵרוּבֵי תְּחוּמִין]. וְעַיֵּן בְּמָרְדְּכַי שָׁם שֶׁרַבֵּנוּ יוֹאֵל חוֹלֵק עַל זֶה וּמַתִּיר, וְהַמְחַבֵּר סָתַם פֹּה כְּדַעַת הַמַּחְמִירִין בָּזֶה [וְכֵן הָרַמַ"א בְּסִימָן רנ"ג סָעִיף ב' בְּהַגָּהָ"ה סָתַם לְהַחְמִיר]. וְהַגָּהּ בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ סִימָן שצ"ג סָעִיף ב' הֵבִיא פְּלוּגְתָּא בָּזֶה, וּמִשְׁמַע שָׁם דְּהוּא

ד (כב) בָּרְכוֹת כ"ז (ע"ב): (כג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב יא) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (כד) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ב יב): (כה) בַּאוּר הַגְּרַ"א בְּסִימָן שצ"ג וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים: (כו) מָגֵן אַבְרָהָם בְּסָעִיף קָטָן ד': (כז) דֶּרֶךְ הַחַיִּים (דין אימת מתחיל איסור מלאכה ס"א):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הֶרֶב: א] ובשו"ע הרב (סי' נח ס"ג) ג"כ מחשב את היום מעלות השחר עד צה"כ, ועיין בסידור שכתב שהוא מהנץ עד השקיעה. **ב]** ובשו"ע הרב (ס"ג) ג"כ חילק כן [ועיין בקרא בזה]. **ג]** ובשו"ע הרב (ס"ו) כתב שבמדינות אלו אע"פ שנוהגים לומר ג"כ מזמור זה קודם ברכו, אעפ"כ עושים כל המלאכות עד ברכו ממש.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah